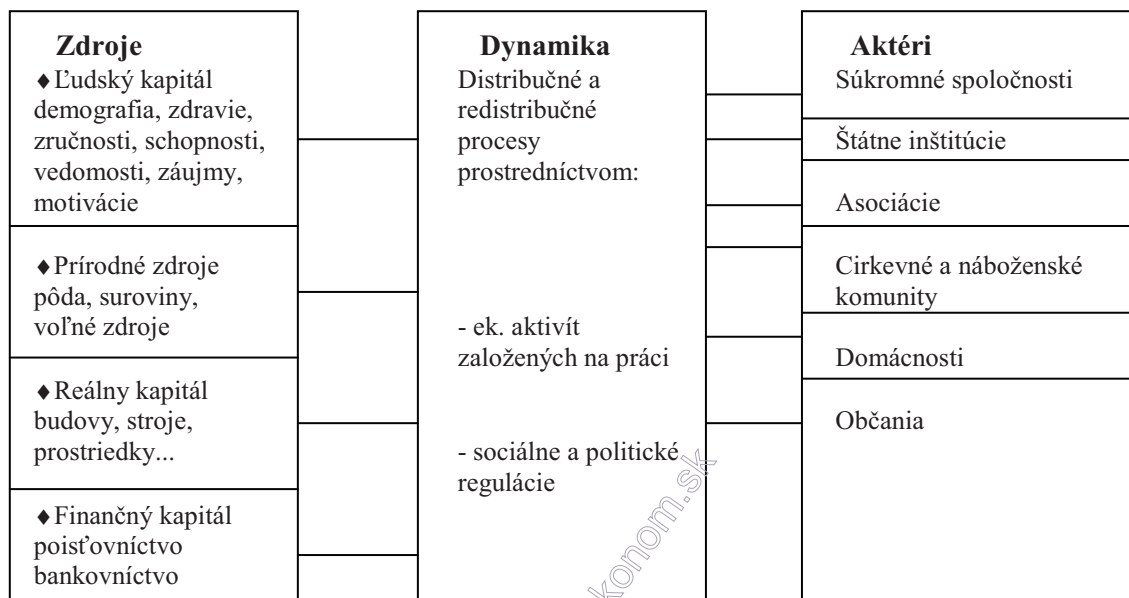


## 12. Poistovníctvo ako špecifické odvetvie NH. Funkcie poistovníctva. Subjekty poistného trhu, ich vzájomné väzby. Poistná zmluva. Účastníci poistného vzťahu, práva a povinnosti zúčastnených strán.

**Kocher:** Poistovníctvo je tým, že preberá na seba riziká množstva domácnosti a podnikateľských subjektov oveľa viac ako ktorékoľvek iné prostredie so spoločenským prostredím. Prijímanie imaginárnych, komplikovaných právnickým jazykom popísaných PP je popísané ale aj formované postojmi, očakávaniami a vzorcami správania sa ľudí. Tieto sú základom tak pri dopyte, či rozhodnutí uzavrieť zmluvu, rovnako ako aj pri uplatňovaní nárokov pri poistnej udalosti. A práve preto, že je to takto pre poistovníu dôležitý image. (pozn.: image z predmetu marketing)



Pôvodnou, ale aj dnes ešte základnou úlohou poistenia je nahrádzať škody a kryť zvýšené potreby, a tak sa sprostredkovane zúčastňovať na odstraňovaní škôd, ktoré spôsobili náhodné udalosti. Poistovníctvo plní v podmienkach TE úlohu stabilizátora ekonomickej úrovne podnikateľských subjektov a životnej úrovne obyvateľstva v prípade neočakávanej (náhodnej) udalosti.

**Poistenie** - právny vzťah, pri ktorom poistovnía preberá na seba záväzok, že poistenému poskytne poistné plnenie za udalosť, ktorá vznikla v zmysle dohodnutých poistných podmienok

### POISTNÁ ZMLUVA

- právny dokument vyhotovený písomnou formou v zmysle platných právnych predpisov, ktorou sa poistiteľ zaväzuje poskytnúť v dojednanom rozsahu plnenie ak nastane náhodná udalosť v zmluve bližšie určená.

**Rámcová poistná zmluva** - poistná zmluva dohodnutá s právnickou osobou, stanovuje základné poistné podmienky a rozsah poistného krytia

### Klasifikácia poistných zmlúv:

1. *Podľa formy spôsobu vzniku:*
  - zákonné – už neexistuje
  - zmluvné: dobrovoľné a povinne zmluvné (lekári, poľovníci, letecká doprava, projektanti..)
2. *Podľa predmetu poistenia:*
  - poistenie osôb,
  - poistenie majetku,
  - poistenie záujmov (zodpovednosti), kde medzi poistovníu a poistníka vstupuje aj poškodený
3. *Podľa tvorby technických rezerv:*
  - rizikové poistenia (majetok...)

- rezervotvorné (všetky poistenia v odvetví životnom)

### Uzatvorenie poistnej zmluvy

- evidencia PZ

**Taxácia PZ** = overenie or verifikácia správnosti všetkých údajov, ktoré sa nachádzajú v tej - ktorej PZ  
Verifikácia môže byť dvojaká, pričom obe sú dôležité:

1. formálna
2. logická (obsahová) – kontroluje sa:
  - či bolo správne ohodnotené riziko
  - poistné
  - splatnosť alebo zročnosť a poistná doba, ktorá je daná začiatkom a koncom poistného vzťahu

### ÚČASTNÍCI POISTNÉHO VZŤAHU

**Poistný vzťah** – vzájomný vzťah 2 parametrov – poistníka a poisťovateľa prostredníctvom ktorého sa môže realizovať poistenie. Poistné vzťahy sú podporované právnymi predpismi a ekonomickými závislosťami

#### Účastníkmi poistného vzťahu sú predovšetkým:

- **Poisťovateľ** - právny subjekt, ktorý dojednáva poistenie. V našich podmienkach je poisťovateľom poisťovňa, ktorá má licenciu na vykonávanie, dojednávanie poistenia a na jeho spravovanie. U nás túto licenciu udeľuje odbor dozoru nad poisťovníctvom na MF SR.
- **Poistník** - osoba (FO alebo PO), ktorá uzavrela s poisťovňou poistnú zmluvu. Je povinná platiť poistné a má práva stanovené v poistnej zmluve.
- **Poistený** - osoba, ktorej vzniká z titulu uzavretej poistnej zmluvy právo na poistné plnenie, bez ohľadu na to, či poistenie dojednala alebo bola poistná zmluva dojednaná inou osobou
- **Poškodený** – osoba, ktorej vznikla škoda. Pri poistení zodpovednosti za škody účastníkom poistného vzťahu sa stáva aj osoba, ktorej spôsobil škodu poistený.
- **Oprávnená osoba** – FO alebo PO, ktorá je oprávnená rokovať s poisťovňou namiesto poisteného. Oprávnená osoba môže v prípade poistnej udalosti prevziať od poisťovne poistné plnenie.

Ak poistený určí, že v prípade jeho úmrtia prevezme poistnú náhradu iná osoba ako pozostalí, podľa právnych predpisov hovoríme o tejto **osobe ako výhodou poctenej osobe**.

#### Faktory, ktoré ovplyvňujú rozvoj poistného trhu:

##### b) vonkajšie:

- dosiahnutý objem a dynamika HDP
- vývoj inflácie
- vývoj miery nezamestnanosti
- počet obyvateľov (ich veková štruktúra ale aj stredná dĺžka života, ktoré sa sleduje osobitne u žien i mužov)
- peňažné príjmy obyvateľstva
- objem a štruktúra peňažných výdavkov domácnosti
- situácia v ostatných segmentoch finančného trhu

##### c) vnútorné:

- samotná poisťovacia a zaistovacia činnosť a všetky ostatné činnosti, ktoré vykonávajú komerčné poisťovne a zaistovne
- záujem o poistenie vytváraný poistníkmi resp. poistenými
- stupeň alebo miera regulácie poistného trhu dozorným orgánom
- kvantita a kvalita sprostredkovateľskej činnosti
- činnosť SAP, činnosť SAM (Slov. Asociácia maklérov)

- činnosť kancelárie poisťovateľov

**Základné ukazovatele úrovne poisťného trhu** - výber ukazovateľov robili odborníci tak, aby bol poisťný trh hodnotený komplexne:

- predpísané poisťné: život a neživot
- poisťné plnenie: život a neživot
- škodovosť: život a neživot
- poistenosť – podiel poisťovníctva ako odvetvia na HDP cca 3%
- počet komerčných poisťovní
- počet uzatvorených poisťných zmlúv
- priem. Prijaté poisťné na 1 poisťnú zmluvu
- priem. Prijaté poisťné na 1 občana
- počet vybavených poisťných udalostí
- priem. Poisťné plnenie na 1 poisťnú udalosť
- koncentrácia poisťného trhu

### Funkcie poistenia

- **primárna funkcia** – predstavuje transfer rizika na poisťovňu
- **akumulačno-redistribučná funkcia** - spočíva na 1. strane v tvorbe rezerv z prijatého poisťného a na 2. strane predstavuje výplatu poisťných náhrad v prípade poisťnej udalosti
- **kontrolná funkcia** – pôsobí počas celého poisteného vzťahu. V rámci tejto funkcie skúma poisťovňa rozsah poisťnej udalosti, stanovuje výšku poisťnej náhrady a hodnotí priebeh poistenia.
- **stimulačná funkcia** – podstatou tejto funkcie je motivácia poisteného chrániť svoje záujmy uzatvorením konkrétneho druhu poistenia

### Princípy poistenia

- **solidárnosť** – znamená, že všetci účastníci poisťných vzťahov, tým že platia poisťné, vytvárajú poisťno-technické rezervy. Poisťné rezervy sú kumulované peňažné prostriedky, ktoré poisťovne používajú na úhradu škôd, ktoré vznikli na základe uzatvorených poisťných zmlúv.
- **podmienená návratnosť** – znamená, že vzťah smerom od poisťovne k poistenému sa realizuje len na základe splnenia určitej podmienky, a to vzniku poisťnej udalosti.
- **neekvivalentnosť** – poisťné náhrady nezávisia od výšky zapleteného poisťného, môžu byť väčšie alebo menšie, ako je poisťné, ktoré bolo doteraz zaplatené.

### Základné činnosti poisťovne

- **poisťovacia činnosť** – dohodnutie poistenia, správa PZ, likvidácia PU, sprostredkovateľská činnosť, zábranná činnosť. Je to hlavná činnosť poisťovne. Zahŕňa činnosť poisťovne od uzatvorenia PZ s poisteným až po jej zánik.  
Okrem toho medzi poisťovaciou činnosťou patrí *sprostredkovateľská činnosť*, ktorú vykonávajú pre poisťovne sprostredkovatelia, ktorí musia na výkon svojej činnosti získať licenciu od dozoru nad poisťovníctvom.  
*Zábranná činnosť* predstavuje preventívne opatrenia na znižovanie rizika a rozsahu škôd. Uskutočňuje sa v týchto formách:
  - poskytovanie finančných príspevkov a úverov na preventívne opatrenia a zariadenia,
  - výchova,
  - propagačná činnosť
- **zaistovacia činnosť**- činnosť, pri ktorej poisťovňa vstupuje do majetkových vzťahov s inými poisťovňami s cieľom deliť riziká vznikajúce v súvislosti s vykonávaním poistenia.
- **ďalšie činnosti s nimi súvisiace** – ide o činnosti, ktoré slúžia na podporu a rozvoj poisťovníctva, rozširovanie a skvalitňovanie poisťovacích služieb a inú činnosť súvisiacu s uvedenými potrebami v prospech poistených subjektov.